

„Amžina meile aš pamilau tave,
todėl nesiliauju tau reikštis ištikima meile“
(Jer 31,3)

**„Comunione e Liberazione“ Brolijos Rekolekcijos
Rimini, 2016 m. balandžio 29 d.**

Julián Carrón įvado užrašai

Mūsų sąmoningo gyvenimo veiksmas nėra tikras, jei neprasideda nuo suvokimo, jog esame nusidėjėliai. „Esame čia, nes visų pirma pripažįstame šią tiesą: esame nusidėjėliai. Jei jaučiatės sąžiningi, čia nėra ta vieta, kur turėjote ateiti: viskas būtų veltui“, yra pasakęs kun. Giussani, nes „suvokti, jog esame nusidėjėliai, yra pirmoji žmogaus tiesa, veikianti gyvenime ir istorijoje“. Nusidėjėliai, t.y. turintys poreikį. Būtent iš šio poreikio prasiveržia šauksmas, klausimas, kurio ką tik klausėmės Mocarto „Requiem“: „Salva me, fons pietatis“. Kaip sakė muitininkas iš šventyklos gilumos: „Dieve, būk gailestingas man nusidėjėliui!“ (Lk 18,13).

Prašykime Šventosios Dvasios, kad mums dovanotų suvokimą, kaip mums reikalingas Jo gailestingumas. *Ateik, Šventoji Dvasia.*

Pradėkime šias dienas perskaitydami žinią, kurią mums siunčia popiežius Pranciškus:

„Kasmetinių „Comunione e Liberazione“ Brolijos narių Rekolekcijų, vykstančių Rimini mieste pavadinimu „Amžina meile aš pamilau tave, todėl nesiliauju tau reikštis ištikima meile“ (Jer 31,3), proga Jo Šventenybė popiežius Pranciškus, siųsdamas nuoširdų ir geranorišką sveikinimą, primena, kad Gailestingumo Jubiliejus yra palanki proga iš naujo atrasti tikėjimo grožį, kurio centras yra Tėvo, pasirodžiusio per Kristaus veidą ir palaikomo Dvasios, kuri lydi tikinčiųjų žingsnius per istorijos įvykius, gailestingoji meilė. Gailestingumas yra Dievą ir žmogų suvienijantis kelias, nes atveria širdį vilčiai, kad esame visada mylimi, nepaisant mūsų nuodėmingumo. Šventasis Tėvas linki, kad visi, sekantys monsinjoro Luigi Giussani charizma, liudytų gailestingumą, jį skelbdami ir įkūnydami savo gyvenimuose gailestingumo darbais kūnui ir sielai, ir kad taptų Dievo artumo bei švelnumo ženklu, kad šių dienų visuomenė vėl atrastų solidarumo, meilės ir atleidimo būtinumą. Jis šaukiasi dangiškojo Mergelės Marijos užtarimo, ir prašydamas melsti tvirtumo jo Petro įpėdinio tarnystei, jums ir visiems Rekolekcijų dalyviams siunčia apaštalinį palaiminimą, skirtą ir tiems, kurie yra prisijungę prie tiesioginės transliacijos, bei visai Brolijai. Kardinolas Pietro Parolin, Jo Šventenybės Valstybės Sekretorius“.

„Tuomet tasai mokinys, kurį Jėzus mylėjo, sako Petriui: „Juk tai Viešpats!“ Išgirdęs, jog tai esąs Viešpats, Simonas Petras persijuosė palaidinę, – mat buvo neapsirengęs, – ir šoko į ežerą“. Jiems būnant su Juo, „nė vienas iš mokinių neišdrįso paklausti: „Kas tu esi?“, nes jie aiškiai matė, jog tai Viešpats“ (Jn 21,7.12).

„Vakarieniaudamas su jais prie stalo, paėmė duoną, sukalbėjo palaiminimą, laužė ir davė jiems. Tada jų akys atsivėrė, ir jie pažino Jėzų, bet jis pranyko jiems iš akių. O jie kalbėjo: „Argi mūsų širdys nebuvo užsidegusios, kai jis kelyje mums kalbėjo ir atvėrė Raštų prasmę?“ (Lk 24,30-32).

Pasakojimai apie prisikėlusio Kristaus pasirodymą nuolat liudija mokinių nuostabą Jį išvydus gyvą. Gyva Jo esatis juos užvaldo, nulemdama būseną ir veiksmus.

Jaudina matyti, kaip Jėzus pasilenkia prie jų poreikio, prie sumišimo, kurį tarp jų sukėlė Jo kančia ir mirtis: Jis Savo esatimi pateikia atsakymą mokinių baimei, verksmui, vienatvei, abejonėms ir ilgesiui. Kaip juose gimsta tas poreikis? Kodėl po viso to, ką per tuos metus jie išvydo ir išgyveno, tas poreikis yra toks stiprus? Nes tos istorijos, išgyventos su Jėzumi, trejų metų, praleistų su Juo, regėtų faktų, išgirstų žodžių nepakanka atsakyti į jų dabartinį poreikį.

Prisiminti net ir labai žavinčią praeitį nepakanka, kad pasitiktume šią valandą. Todėl ir Emauso mokiniai tarpusavyje kalbėjosi: „O mes tikėjomės, kad jis atpirksias Izraelį. Dabar po viso to jau trečia diena, kaip tai atsitiko“ (Lk 24,21). Visi regėti ženklai, dažni susitikimai ir valgymas bei gėrimas kartu su Juo nepajėgė nugalėti nerimo, baimės ir vienatvės. Tai visada paliudija Marijos Magdaliėtės ašaros. Tik gyva Jo esatis yra atsakymas, atitinkantis jų poreikį. Todėl mokiniams per jų pačių patirtį atsiskleidžia tikroji krikščionybės prigimtis. Krikščionybė nėra doktrina, etika, jausmas, tai – esančios Esaties faktas, užvaldantis užklydusį žvilgsnį, Esatis, kuriai svarbiausia leistis pamatomai, užlieti gyvenimus tų, kurie yra Jos bičiuliai, ir leisti jiems patirti gyvenimą be baimės ir liūdesio, net jeigu Jo su jais nebėra taip, kaip buvo prieš mirtį.

Ta Esatis yra tai, kas tarp jų bendra. Ta Esatis yra vienintelis jų bendrystės pamatas. Būtent ši patirtis jiems leidžia geriau suvokti savo skirtumus.

1. Dievo stilius

Šis Dievo veikimas, šis Jo pasirodymas mokiniams po prisikėlimo, kuris padarė juos tokius išskirtinius, dar paaštrina klausimą, kurį uždavė Judas Tadas per paskutiniąją vakarienę: „Viešpatie, kas atsitiko, jog ketini apsireikšti mums, o ne pasauliui?“ (Jn 14,22). Grįždamas prie šio klausimo savo knygoje apie Jėzų, Benediktas XVI papildo: „Kodėl galingai nepasipriešinai savo priešams, kurie Tave iškėlė ant kryžiaus? [...] Kodėl savo neišmatuojama jėga jiems neįrodei, kad Tu esi Gyvasis, gyvenimo ir mirties Viešpats? Kodėl pasirodei tik mažai grupei mokinių, kurių liudijimu mes dabar turime pasitikėti? Tačiau šis klausimas susijęs ne vien su prisikėlimu, bet apskritai su tuo, kaip Dievas pasirodo pasauliui. Kodėl tik Abraomui, o ne pasaulio galingiesiems? Kodėl tik Izraeliui, o ne visoms pasaulio tautoms nenuginčijamu būdu?“.

Štai kaip jis atsako: „Dievo slėpiniui būdinga veikti nuolankiai. Visai pamažu didžioje žmonijos istorijoje Jis kuria *Savo* istoriją. Jis tampa žmogumi taip, kad galėtų visiškai būti ignoruojamas Savo amžininkų bei istoriją valdančių jėgų. Jis kenčia ir miršta, ir Prisikėlęs nori pasiekti žmoniją tik per tikėjimą savųjų, kuriems pasirodo. Jis visada nuolankiai beldžiasi į mūsų širdies duris, ir jei atidarysime, pamažu tapsime pajėgūs „pamatyti““, vadinasi, ir suprasti.

Čia Benediktas XVI pastebi: „Ar nėra būtent toks dieviškasis stilius? Ne užvaldyti išorine jėga, bet suteikti laisvę, dovanoti ir žadinti meilę. O ar tai, kas iš pirmo žvilgsnio atrodo taip mažai, geriau pagalvojus, nėra iš tiesų didinga? Ar Jėzus nepaskleidžia šviesos spindulių, kurie stiprėja bėgant amžiams, spindulių, kurie negalėtų sklisti iš paprastos žmogiškos būtybės, spindulių, kuriais į pasaulį iš tikrųjų patenka Dievo šviesos spindesys? Ar mokinių liudijimas būtų pajėgęs rasti tikėjimą ir pastatyti visuotinę bendruomenę, jei per jį nebūtų veikusi tiesos jėga [jėga iš Aukštybių]? Jei atidžia širdimi klausomės liudininkų ir atsiveriame ženklams, per kuriuos Viešpats leidžia patikėti jais ir Juo pačiu, tuomet žinome: Jis tikrai prisikėlė. Jis yra Gyvasis. Atsiduodame Jam ir žinome, kad esame teisingame kelyje. Su Šventuoju Tomu savo rankomis paliečiame perdurtą Jėzaus šoną ir išpažįstame: „Mano Viešpats ir mano Dievas“! (Jn 20,28).

Būtent tai nustebina ir tada, ir dabar.

Mokiniams šis nepanaikinamas faktas tapo pradžios tašku. Jų sąmoningumą apibrėžė Kristaus pasirodymas, susitikimas su Gyvuoju. Tačiau būtent šis faktas jiems kėlė klausimą: kodėl Jis pasirinko mus? Šis klausimas jiems leido suvokti Dievo metodą – pasirinkti kelis (išsirinkimas, prielankumas), kad pasiektų visus, – ir būdą veikti – nuolankų stilių. Dieviškasis stilius neįsiveržia su didžiule jėga, bet pažadina laisvę jos niekaip nespausdamas. Apie tai nuostabiai primena Péguy: „Dėl šios laisvės [...] viską paaukojau, - sako Dievas, - / Dėl malonumo būti mylimam laisvų žmonių, / Laisvai“.

Toks Dievo metodas, sąmoningas tokio metodo suvokimas šiuo metu yra ypač svarbus, nes, pasak popiežiaus Pranciškaus, „šiandien mes išgyvename pokyčių epochą ne dėl to, kad keičiasi epocha“; pastaraisiais metais mes dažnai grįžtame prie pokyčio temos. Naujoji situacija, kuriai būdinga daugelio

senujų įsitikinimų griūtis, mummyse, kaip ir mokiniuose, provokuoja nerimą, baimę, abejones dėl to, kaip ją priimti.

Neseniai, per vieną nuostabų interviu, Benediktas XVI atskleidė esminį šios pokyčių epochos matmenį: „Šių dienų žmogui, lyginant su Liuterio laikais ar su klasikine krikščioniškojo tikėjimo perspektyva [kurios pagrindinis rūpestis – amžinasis išganymas], tam tikra prasme viskas apsvirtė. Žmogui nebeatrodo, kad jam reikia pasiteisinti akistatoje su Dievu, tačiau, jo nuomone, būtent Dievas turi pasiteisinti [žmogui], matant, kiek pasaulyje egzistuoja baisių, ir susiduriant su žmogiškosios būtybės skurdu – visu tuo, kas galiausiai priklauso nuo jo paties“.

Matome, kad visiškai apverčiama atsakomybė. Dabar Dievas turi kažkaip pasiteisinti, ne žmogus: gyvename tokioje situacijoje, tokia yra „mūsų laikų tendencija“. Tam tikra prasme, Dievas turi pasiteisinti žmogui, o ne atvirksčiai; paradoksalu, bet būtent Dievas, teigiama prasme, turi įrodyti esąs žmogaus, jo prašymo, jo šauksmo lygmenyje. „Tam tikra prasme viskas apsvirtė“, apsvirtė atsakomybė: dabar ši atsakomybė yra Dievo. Jis turi įrodyti, kad yra dėl žmogaus, kad Jis būtinas žmogui gyventi.

Nuostabu, kaip kun. Giussani iš anksto pajuto tokio epochinio pokyčio ženklus ir reikšmę, ir kaip šį apsvertimą jis pavertė pamatiniu savo metodo akmeniu. Tarsi Dievas, Dievas tapęs žmogumi, Jo istorinė esatis, Bažnyčia, turėtų pasiteisinti prieš žmones, arba kalbant mums suprantamesniais žodžiais, tarsi Dievas, Bažnyčia „privalėtų stoti į teismą, kuriame teisėjas esi tu savo patirtimi“.

Būtent tai buvo būdinga judėjimui pačioje pradžioje. Kitaip nei daugelis kitų, jau šeštajame dešimtmetyje kun. Giussani pastebėjo, kad krikščionybė, net ir būdama tradicinis užnugaris visiems, nebeturėjo įtakos jaunimui, su kuriuo jis susidurdavo Milane ir mokykloje. Jam tapo akivaizdu, kad Dievas tapęs žmogumi, Kristus, turėjo iš naujo „pasiteisinti“ priešais tuos jaunus žmones, kurie apie Dievą nebenorėjo nieko girdėti, netgi tikėjosi pagaliau galėsia Jo nusikratyti. Todėl krikščionybė turėjo būti pateikta iš naujo pagal savo prigimtį: kaip įvykis, kuris dabar užlieja gyvenimą ir jį pakeičia.

Nenorėdamas nieko įpiršti iš išorės, nuo pat pirmosios dienos mokykloje kun. Giussani stoja prieš savo mokinių teismą, palieka savo pasiūlymą jų vertinimui. „Nesu čia tam, kad laikytumėte savomis tas idėjas, kurias jums pateiksiu, bet kad išmokyčiau jus tikro metodo įvertinti tai, ką jums pasakysiu“.

Apibendrintai pagrindinis šio metodo bruožas yra krikščionybės kaip įvykio, kuris leidžiasi vertinamas mūsų patirties, skelbimas. Todėl nuo pat pradžių, kaip liudija pirmasis „Religinio jausmo“ skyrius, kun. Giussani leidžia savo jauniems pašnekovams suprasti, kad jie turi kriterijų, pagal kurį gali įvertinti tai, ką jis jiems pasiūlys. Tai – jų širdis.

O trečiajame trilogijos tome („Kodėl Bažnyčia?“) jis primena, jog Bažnyčia, per kurią žmonės šiandien pasiekia Kristaus pasiūlymas, „nori save sulyginti“ būtent su šiuo vertinimo kriterijumi, „atsiduodama autentiškos žmogaus patirties malonei. Savo nešamą žinią ji patiki įgyvendinimui pagal mūsų širdies pirminius kriterijus. Ji nekelia sąlygų, kurių mechaniškai reikėtų laikytis, ji pasikliauja mūsų patirties sprendimu, net nuolat skatina ją iki galo nueiti savo kelią. [...] Bažnyčia kartu su Jėzumi kartoja, jog ją galima pripažinti verta pasitikėjimo dėl jos atitikimo pirminiams žmogaus poreikiams autentiškiausia forma. Būtent tai Jėzus turėjo omenyje jau cituotais žodžiais savo mokiniams pažadėdamas „šimteriopą atlygį“ šioje žemėje“. Kun. Giussani tęsia: „Taip ir Bažnyčia tarsi sako žmogui: „Būdamas su manimi, įgausi gyvenimo pilnatvės patirties, kurios nerasi kitur“. Būtent tokiu rizikingu pažadu Bažnyčia pati save išbanda, siūlydamasi kaip Kristaus tąsa“.

Kaip tuomet Dievas pasiteisina žmogaus akivaizdoje, mūsų akivaizdoje? Dievo pasiteisinimas yra „atitikimas“, kitaip neįmanomas atitikimas giliems ir nepanaikinamiems žmogaus širdies poreikiams, kiekvieno žmogaus, tikro žmogaus poreikiams, dėl kurių jis yra persekiojamas nepagydomo nerimo, nepaisant jokių pasiekimų. Dievas pasiteisina priešais žmogų siūlydamas tai, kas yra „geriau“, leisdamas pražysti gyvenimui, suteikdamas egzistencijai žmogiškumo pilnatvę, kurios žmogus negali pasiekti savo jėgomis.

Taigi, pasak kun. Giussani, Bažnyčia nesukčiauja, nes „visa tai, ką ji sako ir daro, yra visiškai prieinama bet kieno vertinimui. Jos formulė yra tokia: įsitikink pats, įsitikink pats! Jos pasiūlymas visiškai atsiduoda tam, ką tu patyrei: tu įvertini“. Ir prideda: „Neįmanoma būti atviresniems! [...] Bažnyčia nesukčiauja, nes nebando tau įteigti nieko, ko tu, nebūdamas tikras, nebūtum priverstas pats atrasti“.

2. „Laikmečio ženklas“

Taigi kaip gali Bažnyčia pasiteisinti priešais mus ir prieš visus žmones? Reikia gerai suprasti klausimą, kaip mums dažnai kartodavo kun. Giussani, cituodamas Niebuhrą: „Niekas nėra taip neįtikima, kaip atsakymas į klausimą, kuris nebuvo užduotas“. Reikia suprasti, kokia yra šiandienos problema, kad kiekvienas priimtų atsakymą kaip įtikimą.

Koks yra šių dienų klausimas, šių dienų žmogaus klausimas? Popiežius Benediktas XVI cituotame interviu jį įvardina šitaip: „Suvokti, kad mums reikia malonės ir atleidimo“. Vadinasi Bažnyčia pasiteisins prieš šių dienų žmogų, jei atsakys į šį malonės ir atleidimo poreikį.

Dėl šios priežasties Benediktas XVI tvirtina: „Man „šio laikmečio ženklas“ yra faktas, kad Dievo gailėstingumo idėja atsiduria centre ir ima dominuoti“. Jau „popiežius Jonas Paulius II buvo giliai pagautas tokio impulso. [...] Atsispirdamas nuo patirties, kuria remdamasis jau nuo pirmųjų gyvenimo metų jis turėjo pripažinti žmonių žiaurumą, jis tvirtina, jog gailėstingumas yra vienintelė tikra ir pagrindinė efektyvi reakcija į blogio jėgą. Tik ten, kur yra gailėstingumas, baigiasi žiaurumas, baigiasi blogis ir smurtas“. Šventasis Jonas Paulius II visuomet siūlė gailėstingumą kaip vienintelį tikrą atsakymą į blogį ir smurtą. „Popiežius Pranciškus visiškai pritaria šiai linijai. Jo pastoracinė praktika pasireiškia tuo, kad jis nuolat kalba apie Dievo gailėstingumą. Būtent gailėstingumas mus veda link Dievo [ir būtent jis mus patraukia], o teisingumas – gąsdina. [...] Mano nuomone, - tęsia giliomis išvalgomis pasižymintis Benediktas XVI, - tai parodo, kad po pasitikėjimo savimi ir teisingumo žavesiu žmogus slepia gilų savo žaizdų ir nusižeminimo Dievo akivaizdoje suvokimą. Jis laukia gailėstingumo. Visiškai neatsitiktinai gerojo samariečio palyginimas yra itin patrauklus šių laikų žmonėms. Taip yra ne tik todėl, kad jame aiškiai pabrėžiamas socialinis krikščioniškosios egzistencijos aspektas“, bet taip pat jis atskleidžia, kaip „žmonės laukia giliai širdyje, kad samarietis ateitų jiems padėti, kad jis pasilenktų prie jų, aliejumi pateptų jų žaizdas, jais pasirūpintų ir nuvestų į saugią vietą. Galiausiai jie žino, kad jiems reikia Dievo gailėstingumo ir švelnumo. Atšiauriame formaliame pasaulyje, kuriame jausmai nieko nebereiškia, vis dėlto stiprėja gelbstinčios, neatlygintinai dovanojamos meilės laukimas. Mano supratimu, dieviškojo gailėstingumo tema naujai išreiškia tai, kas yra nuteisinimas tikėjimu. Remiantis Dievo gailėstingumu, kurio visi ieško, įmanoma ir šiandien naujai paaikškinti nuteisinimo doktrinos pagrindą ir vėl atskleisti jos esmę“.

Toks Benedikto XVI pateiktas apibūdinimas buvo visiškai perimtas jo įpėdinio. Giliai suvokdamas visiems mums būdingą Dievo gailėstingumo poreikį, popiežius Pranciškus parodė savo genialumą, paskelbdamas Šventuosius Gailėstingumo Metus. Šis popiežius (kaip ir Jonas Paulius II bei Benediktas XVI) yra itin jautrus šiuolaikiniam žmogui, supranta jo situaciją, jo nerimo ir žaizdų keliamą ilgesį, kurį dažnai visiškai netikėtai pastebi Bažnyčioje ir už jos ribų, išeidamas už įprastų ribų, nusistovėjusių schemų tiek iš vienos pusės, tiek iš kitos.

Paklaustas „Kodėl, Jūsų manymu, mūsų laikotarpiui ir mūsų žmonijai taip reikia gailėstingumo?“, popiežius Pranciškus atsakė: „Nes tai sužeista žmonija, gilių žaizdų išvagota žmonija. Ji nemoka jų gydyti arba mano, kad jų išgydyti neįmanoma. [...] Prie to šiandien prisideda ir drama, kad laikome savo blogį, savo nuodėmę nepagydomais, laikome juos kažkuo, ko neįmanoma išgydyti ir atleisti. Trūksta realios gailėstingumo patirties. Laikotarpio, kuriuo gyvename, trapumas pasižymi ir manymu, jog nėra galimybės atsitiesti, nėra rankos, kuri padėtų tau atsikelti, nėra apkabinimo, kuris tave išgelbėtų, atleistų,

pakylėtų, apgaubtų tave beribe, kantria, atlaidžia meile; vėl pastatytų ant kojų“. Matosi, kad Popiežius puikiai suvokia problemą ir kelią: kokios yra žaizdos ir kuo jas galima gydyti, kaip galima jas išsigydyti.

Šiuolaikiniam žmogui reikia „realios gailestingumo patirties“. Net ir susidūrus su nesugebėjimu mąstyti, kuris sužeidžia daugybę žmonių, Popiežius žino, jog neįmanoma susigrąžinti ontologijos, t.y. žmogiškosios būtybės tiesos, aiškaus suvokimo apie tai, kas ji yra, paprasčiausiai teisingai kalbant apie žmogų ar kartojant moralės doktrinos tiesas; tai įmanoma tik per gailestingumo patirtį, kuri leidžia suprasti ir doktriną.

Todėl atsakydamas į giliausias šiuolaikinio žmogaus žaizdas, Popiežius nesuorganizavo gailestingumo kongreso, neapsiribojo pasiūlydamas diskusiją šia tema, bet pasiūlė tokį gestą, kuris visų pirma leistų mums patiems išgyventi gailestingumo patirtį ištisus metus, lydimiems jo nuolatinio paraginimo.

Kad imtų veikti žmogiškiosiose kančiose, kad atsakytų realiam žmogui, pasižyminčiam trapumu, Bažnyčia, todėl ir kiekvienas iš mūsų, turi patirti Dievo gailestingumo apkabinimą; tuomet galėsime apie tai liudyti visiems žmonėms, kuriuos susitikime kelyje.

Toks yra Gailestingumo Jubiliejaus tikslas, tęsiant „nuolankų“ Dievo metodą: pasiekti visus žmones per Jo išrinktuosius, per Bažnyčią, draugiją tų, kuriuos Jis pasirenka ir kurie Jį pripažįsta. Pasiūlydamas Bažnyčiai švęsti Jubiliejų, Šventasis Tėvas parodo, kad neklysta ir nelaiko savai suprantamu dalyku nei subjekto, kuris turi liudyti gailestingumą, nei „vietos“, kuri jį sukuria.

Toks tikslo ir metodo suvokimas akivaizdžiai atsiskleidžia per klausimą: „Kodėl Gailestingumo Jubiliejus? Ką tai reiškia?“, ir atsakymą: „Bažnyčiai [t.y. kiekvienam iš mūsų] reikia tokio neeilinio momento. Nesakau, kad Bažnyčiai šis neeilinis momentas yra geras. Sakau, kad Bažnyčiai reikia tokio neeilinio momento. Reikšmingų pokyčių pažymėtoje mūsų epochoje Bažnyčia yra pašaukta įnešti savitą indėlį, kuris Dievo esatį ir artumą padarytų regimus. O Jubiliejus yra palankus metas mums visiems, nes apmąstydami Dieviškąjį Gailestingumą, viršijantį bet kokias žmogiškąsias ribas, galime tapti tikresniais ir veiksmingesniais liudytojais“. Tikslas yra liudyti. Metodas – apmąstyti, t.y. pasinerti į gailestingumo patirtį, nes pirmiausia jos reikia krikščionių tautai, t.y. mums, kiekvienam iš mūsų.

Ką visa tai galiausiai reiškia mums? „Pažvelgti į Dievą, gailestingąjį Tėvą, ir į brolius bei seseris, reikalingus gailestingumo, reiškia sutelkti dėmesį į *Evangelijos turinio esmę*: Jėzų, įsikūnijusį Gailestingumą, kuris mūsų akims leidžia išvysti didingą Dievo Meilės trejybėje slėpinį“. Todėl „švęsti Gailestingumo Jubiliejų reiškia į savo asmeninio ir bendruomeninio gyvenimo centrą susigrąžinti krikščioniškojo tikėjimo esmę, t.y. Jėzų Kristų, gailestingąjį Dievą“. Bulėje dėl Gailestingumo ypatingojo jubiliejaus paskelbimo Popiežius atkakliai primena: „Jėzus Kristus yra Tėvo gailestingumo veidas. Šie žodžiai gali būti geras krikščionių tikėjimo slėpinio apibendrinimas. Jėzuje iš Nazareto Tėvo gailestingumas tapo gyvas bei regimas ir pasiekė savo aukščiausiąjį tašką“. Šventieji Metai skirti „išgyventi *gailestingumą*. Taip, brangūs broliai ir seserys, šie Šventieji Metai mums duoti tam, kad savo gyvenime patirtume švelnų ir subtilų Dievo atleidimo prisilietimą, Jo buvimą šalia mūsų ir Jo artumą ypač tomis akimirkomis, kai mums labiausiai to reikia“. Pats prisikėlęs Jėzus šiandien pasilenkia prie mūsų žaizdų.

„Taigi šis Jubiliejus yra malonės metas, kad Bažnyčia išminktų rinktis tik tai, kas *Dievui labiausiai patinka*. O kas yra tai, kas *Dievui labiausiai patinka*? - klausia popiežius Pranciškus. - [...] Jubiliejus bus „palankus metas“ Bažnyčiai, jei išmoksime rinktis tai, kas *Dievui labiausiai patinka*, nepasiduodami pagundai manyti, kad yra svarbesnių ar skubesnių dalykų. Nėra nieko svarbiau, kaip pasirinkti tai, kas *Dievui labiausiai patinka*, t.y. Jo gailestingumą, meilę, švelnumą, apkabinimą!“.

Užbėgdamas už akių galimam prieštaravimui, tarsi skaitydamas mūsų mintis, popiežius Pranciškus papildė: „Žinoma, kas nors galėtų paprieštarauti: „Tačiau, Tėve, ar šiais Metais Bažnyčia neturėtų padaryti kažko daugiau? Teisinga apmąstyti Dievo gailestingumą, bet yra daug skubesnių reikalų!“. Tiesa, daug reikia nuveikti, aš visuomet apie tai primenu. Tačiau būtina atsižvelgti į tai, kad

užmaršumas apie gailestingumą kyla iš *savimeilės*. Pasaulyje tai tampa išskirtinai savo interesų, malonumų ir puikybės patenkinimo paieškomis, susietomis su turto kaupimu, o krikščionių gyvenime tai dažnai įgauna veidmainystės ir tuštybės formą. Visi šie dalykai prieštarauja gailestingumui. Savimeilės išraiškų, dėl kurių gailestingumas pasauliui tampa svetimas, yra tokia gausybė, kad dažnai net nebemokame jų atpažinti kaip savo ribotumo ir nuodėmės. Štai kodėl būtina pripažinti, jog esame nusidėjėliai: kad sustiprintume tikrumą dieviškuoju gailestingumu. „Viešpatie, aš esu nusidėjėlis; Viešpatie, esu nusidėjėlė; ateik ir parodyk savo gailestingumą“. Tokia malda yra labai graži. Tai paprasta malda, kurią reikia sakyti kiekvieną dieną: „Viešpatie, aš esu nusidėjėlis; Viešpatie, esu nusidėjėlė; ateik ir parodyk savo gailestingumą“.

3. „Laukiau Tavęs dieną ir naktį“

Dabar kiekvienas iš mūsų turi galimybę atpažinti save šiuose autoritetinguose popiežiaus Pranciškaus žodžiuose, kurie, pasak Benedikto XVI, visiškai sutampa su jo paties bei Jono Pauliaus II žodžiais. „Užmaršumas apie gailestingumą“ kyla iš to, kad kiti interesai atsiduria pirmoje vietoje. Pranašai nuolat mus išjudina iš tokios pozicijos. Mūsų viltis – leistis išjudinamiems.

Vėl skaitydamas šiuos tekstus, negalėjau nepagalvoti apie tai, kaip itin sunkioje situacijoje, iš kurios išsirutuliojo Šešiasdešimt aštuntųjų metų įvykiai, iškart po to, kai buvo užimtas Katalikiškasis Universitetas (o prie to prisidėjo ir daugelis priklausiusių judėjimui), kun. Giussani įvardino problemos esmę: mes nelaukėme Viešpaties „dieną ir naktį“; turėjome kitų interesų ir svarbesnių veiklų, nei „laukti Jo dieną ir naktį“. Remdamasis šia situacija, kun. Giussani nesvyrudamas tvirtino: „Mums pritrūko proto gebėjimo suprasti situaciją ir savo veiksmus, nes nelaukėme Jo dieną ir naktį“. Kodėl? Ką reiškia, kad Jo nelaukėme? Reiškia, kad laukėme kitko, kad tikėjomės daugiau, t.y. mums centras nebuvo Kristus. „Todėl, mano manymu, jei būtume Jo laukę dieną ir naktį, mūsiškių elgesys ir sutarimas Katalikiškajame Universitete būtų buvęs kitoks; jie buvo tokie dosnūs, bet ar nuoširdūs?“. Jo teigimu, „gesto tikrumas neateina iš politinio išvalgumo“, bet iš „Jo laukimo dieną ir naktį; kitaip mūsų kalbos supainiojamos su kitų kalbomis, tampa pagrindu kitų kalboms. Mes galime užsiimti savo veikla ir, patys to nepastebėdami, imti pavyzdį iš kitų, lygiuotis į kitų rodomą pavyzdį. Tik jei laukiame Jo dieną ir naktį, mūsų žodžiai išsiskirs, bus kitokie ir mūsų veiksmai“.

Tai nėra nuoseklumo ar visiško aiškumo klausimas. Nes galima Jo laukti „dieną ir naktį“ net ir tada, kai įdėtos pastangos neduoda rezultatų, kai turime sumokėti už savo menkumą. Tai – troškimo, laukimo klausimas. Juk kažko visada laukiame, trokštame, tai pripažįstame kaip kiekvienos akimirkos „esmę“, „net jei gyventume penkias minutes“: jei Kristus nėra tas, kurio laukiame, trokštame, tuomet tai būtina yra kažkas kita. Tačiau tai reiškia, kad tikimės, jog būtent kažkas kita, o ne Kristus ir gyvas susitikimas su Juo, ne bendrystė su Juo, ne Jo esatis, tobulinanti pasaulį, pakeis dalykus, pakeis asmeninę ar socialinę situaciją. Problema nėra mūsų pastangų nebrandumas, bet ar mūsų veiksmų šaltinis yra Jo esaties troškimas ir laukimas.

Ta pačia proga, 1967 metų lapkritį, kun. Giussani pasakė: „Galbūt atvirai tai nepasakoma, bet trokštama kažko daugiau. [...] Dėmesio, tai nėra vien pradžia, negalima tvirtinti, kad tai – pradžia, įvykstanti vieną kartą, ši pradžia turi įvykti kiekvieną dieną. Tai turi būti proto *habitus*, tai turi tapti mentalitetu. Tai turi apimti viską: teisybę ir neteisybę, nuopelnus ir klaidas, dieną ir naktį: „Laukiau Tavęs dieną ir naktį“. Todėl pagalvokite, prašau, kaip viso ko pradžia (ar tai būtų tam tikro apsilaidimo pradžia, ar laukimo praradimas, ar faktas, kad šis troškimas nesukuria proto *habitus*, nesukuria mentaliteto), kaip viskas priklauso nuo to, kad užsikemšame ausis, išgirdę mums duotą pranašystę. Nes Dievas siunčia pranašą, kad mus pažadintų. Pašaukimas visuomet ateina per pranašystę, per pranašo balsą, visuomet. Ar suprantate, kad visa tai prasideda (tokiu būdu troškimas, tas „Ateik“, apie kurį kalbėjome anksčiau, tampa konkretus) nuo mūsų bendrystės nesiklausymo? Nes pati grupė yra pranašystė, pažadinimas, priminimo vieta. Čia ir yra karti, supuvusi šaknis. Kaip bebūtų keista, tokios

nevienareikšmiškos pozicijos galime laikyti ir šio dalyko atžvilgiu; nes pripažinti grupės vertę nereikia ją vertinti sentimentaliai, petys į petį, kaip vieni kitų šilumą, bet kaip sakomus žodžius“, kaip įvertinimą.

Kun. Giussani visada mums priminė apie Jo laukimą dieną ir naktį, nes tai yra būtina, kad gyventume. Kaip dažnai, susidūręs su mūsų silpnumu, išdavystė, mums primindavo nesipiktindamas: „Norėdami suprasti, kas yra išdavystė, turime pagalvoti apie savo išsiblaškimą, nes išdavystė yra praleisti dienas, savaites, mėnesius... prisiminkite vakar vakarą, kada apie Jį pagalvojome? Kada rimtai, nuoširdžiai apie Jį pagalvojome per pastarąjį mėnesį, per pastaruosius tris mėnesius, nuo spalio iki dabar? Niekada. Mes niekada apie Jį negalvojome taip, kaip Jonas ir Andriejus, matydami Jį kalbant. Jeigu sau uždavėme klausimų apie Jį, tai iš smalsumo, iš poreikio analizuoti, atrasti, išsiaiškinti, suprasti. O kad pagalvotume apie Jį, kaip tikras įsimylėjęlis galvoja apie savo mylimą žmogų (nors ir tai nutinka labai retai, nes viską apskaičiuojame, kad apsimokėtų!), taip tyrai, visiškai atsitraukęs, trokšdamas tik gėrio“. Kaip retai pagalvojame apie Jį kaip apie gyvą, mylimą Esatį! Pakaktų palyginti, kaip mokiniai elgėsi iškart po Velykų, po to, kai Jį išvydo prisikėlusį: kas buvo užvaldęs jų mintis, ką jie nuolat regėjo? Jie buvo pagauti Esaties, kuri sunaikino jų baimę ir liūdesį. Vienas žmogus man parašė: „Atsitiktinai perskaičiau paprastą Emilės Dickinson laišką draugei. Mane jis nustebino, nes man pasirodė, jog čia labai glaustai aprašomas Kristaus ilgesys: „*Morning without you is a dwindled Dawn*“ [Rytas be tavęs yra nereikšminga aušra]. Kai vyrauja sumaištis, tik meilė Jam pakeičia gyvenimą, o be Jo gyvenimas neturi skonio (*a dwindled Dawn*)“.

1982 metais matydamas susirinkusiųjų veidus, mąstydamas apie susitikimo, kuris juos pagavo ir atvedė iki ten, gaivumą, pirmųjų Brolijos rekolekcijų dalyviams pasakė: „Kažin, ar vis dar susijaudiname taip, kaip likdavome sujaudinti Varigotti“, t.y. judėjimo pradžioje. Ir tęsė: „Jūs suaugote ir nors išsiugdėte savo profesinius gebėjimus, išlieka galimybė atitolti nuo Kristaus (ypač lyginant su emocijomis, su tam tikromis aplinkybėmis prieš daugelį metų). [...] Tarsi Kristus būtų toli nuo širdies“.

O mes? Ar jaučiame poreikį, kad mums atleistų, vėl apkabintų už visus mūsų nupuolimus, išsiblaškimą, sutartinį užsimiršimą, kuris užvaldo mūsų dienas, išdavystę, menkumą? Kas užvaldo mūsų gyvenimą, mintis ir žvilgsnį šiuo sąmyšio bei nerimo metu? Ar jaučiame Jo gailestingumo poreikį? Šventasis Bernardas tai gerai išreiškia tokiu sakiniu: „Žmogus grįžta prie savo tiesos, kai pripažįsta savo menkumą“.

Tačiau neužtenka pripažinti savo menkumą ir viskas; taip mes grįžtame prie savo tiesos, bet to neužtenka. Juk dažnai suprantame, kad to negana. Reikia, kad kažkas sužadintų atleidimo poreikį.

Gailestingumo Metai yra proga, kviečianti mus suvokti, kaip mums reikia, kad Jis pasilenktų prie mūsų išsiblaškymo, žaizdų, kad mus vėl patrauktų kaip mokinius po Jo kančios ir mirties sumaištis. Tarsi mums reiktų to, apie ką kalbėjo Dostojevskis: „O jūs norite jį siaubingai, baisiai nubausti, pačia baisiausia bausme, kokią tik galima įsivaizduoti, su sąlyga, kad jo siela bus amžiams išgelbėta ir atkurta? Jei taip, tuomet suspauskite jį savo gailestingumu! Pamatysite, išgirsite, kaip sudrebės ir išsigąs jo siela: man toks didelis gerumas, man tiek daug meilės, ar aš to vertas?“. Taip Dievas elgiasi su mumis: šiais metais mus „spaudžia“ Savo gailestingumu, kad metų pabaigoje būtume dar tikresni dėl Jo gailestingumo ir galėtume Jį liudyti.

Turime subrandinti tikėjimą gailestingumu. Todėl mums verta klausytis Popiežiaus balso, pranašo, kurį mums davė Dievas, kad vestų Jo tautą per tokią epochos sumaištį: „Taip pat ir šie Ypatingieji Šventieji metai yra malonės dovana. Žengti pro Šventąsias duris reiškia atrasti didį Tėvo gailestingumą, kuris visus priima ir asmeniškai išeina kiekvieno pasitikti. Jis mūsų ieško! Jis mus pasitinka! Tai bus metai, kuriais kiekvienas *turime subrandinti tikėjimą gailestingumu*. Kaip nusižengiame Dievui ir jo malonei, kai tvirtiname, kad už nuodėmes būsime baudžiami Jo teisme, o ne kad jas mums atleis Jo gailestingumas (plg. Augustinas, „De praedestinatione sanctorum“ 12, 24)! Būtent taip. Turime gailestingumui teikti pirmumą prieš teismą. Bet kokiu atveju, Dievo teismas bus nušviestas gailestingumo šviesos. Žengimas pro Šventąsias duris teleidžia mums pasijusti *šio meilės ir švelnumo slėpinio dalyviais*.

Palikime baimę ir nuogąstavimus, nes jie netinka tiems, kurie yra mylimi, verčiau gyvenkime *džiaugsmu, kad susitinkame su malone, kuri viską pakeičia*“.

Mumyse turi subręsti tikrumas, kad gailestingumas yra vienintelis tikras atsakymas į šiandieninio žmogaus situaciją, žiaurumus, žaizdas, vargus ir prieštaravimus, su kuriais susiduriame.

Popiežius tokiu būdu pabrėžia gailestingumo poreikį: „Jausti didelį džiaugsmą, kad mus surado Jėzus, kuris kaip Gerasis Ganytojas išėjo mūsų ieškoti, kai buvome pasiklydę“. Ir paaiškina, kad tai yra „tikslas, kurį Bažnyčia sau kelia šiais Šventaisiais Metais. Taip sustiprinsime savo tikrumą, kad gailestingumas gali iš tiesų prisidėti prie žmogiškesnio pasaulio kūrimo. Ypač mūsų laikais, kai atleidimas yra retas žmogiškojo gyvenimo svečias, kvietimas būti gailestingiems tampa dar atkaklesnis ir aktualus visur: visuomenėje, institucijose, darbe ir šeimoje“.

Tik pasiekę tokį tikrumą, kuris mums leidžia nugalėti baimę, vienatvę, abejonę, galėsime priimti milžiniškus epochos pokyčio iššūkius, naudodami vienintelį efektyvų ginklą – liudijimą, kuris yra galutinis Šventųjų Metų tikslas: „Kaip tik todėl paskelbiau Ypatingąjį gailestingumo jubiliejų. Tai turėtų [...] padėti padaryti tikinčiųjų liudijimą stipresnį bei veiksmingesnį“. Jėzus elgėsi taip pat su savo mokiniais.

„Ar naivu tikėtis, kad pasaulis galėtų pasikeisti?“, užbėga už akių mūsų klausimams Popiežius. „Taip, žiūrint žmonių akimis tai beprotiška, tačiau „Dievo kvailybė išmintingesnė už žmones ir Dievo silpnybė galingesnė už žmones“ (1 Kor 1,25)“. Šventojo Pauliaus tikrumas leido popiežiui Pranciškui ištarti Meksikos vyskupams: „Vienintelė jėga, galinti užkariauti žmonių širdis, yra Dievo švelnumas. Tai, kas užburia ir patraukia, kas palenkia ir nugali, kas atveria ir išlaisvina iš grandinių, yra ne priemonių jėga ar įstatymo kietumas, o visagalis dieviškosios meilės silpnumas, ta jėga, kurios švelnumui ir neatšaukiamam gailestingumo pažadui neįmanoma atsispirti“. Bet „jei mūsų žvilgsnis nepaliudija matęs Jėzų, tuomet mūsų prisimenami žodžiai apie Jį tėra tuščios retorinės figūros. Galbūt jie išreiškia ilgesį tų, kurie negali pamiršti Viešpaties, tačiau tėra našlaičių mikčiojimas prie kapo. Tie žodžiai nepajėgia pasiekti, kad pasaulis nebūtų apleistas ir paliktas savo paties beviltiškoje galioje“.

Leiskime, kad šiomis dienomis mūsų širdis atsivertų gailestingumui, klausykimės, laikykimės tylos, kad tai, ką išgirsime, mus pakeistų, o Jo esatis užvaldytų mus taip, kaip užvaldė mokinių gyvenimą po prisikėlimo. Esame kartu tam, kad padėtume vieni kitiems.